

Handreiking Wvvgz

Het verkennend onderzoek

Inhoud

Inleiding	5
Hoofdpijnen werkproces VO	7
Uitvoeren verkennend onderzoek	10
Informereren naar aanleiding van uitkomst verkennend onderzoek	12
Bijlage: Achtergrond van de Wvvgz	15

Inleiding

De Wet verplichte ggz (Wvggz) vervangt de Wet BOPZ. De nieuwe wet gaat in op 1 januari 2020. Door een ernstige psychische aandoening kan iemand zichzelf of anderen ernstig nadeel toebrengen. In de Wet BOPZ stond een verplichte opname centraal om dit te voorkomen en mensen te helpen. De Wvggz is veel meer gericht op verplichte zorg en maakt het mogelijk die ambulante uit te voeren. Verplichte opname blijft mogelijk als het in de eigen omgeving niet lukt of te onveilig is.

De Wvggz biedt zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. Het idee is maatwerk te leveren en verplichte zorg zo kort als mogelijk - en zo lang als noodzakelijk - te geven. De Wvggz is er alleen voor als het echt niet anders kan; het is voor mensen met psychische problemen beter om verplichte behandeling te voorkomen. Dit vraagt dat gemeenten en zorgaanbieders signalen van naasten en buurtbewoners serieus nemen. Tijdig beginnen met een passende behandeling is in het belang van de cliënt en van de samenleving. Het ligt in de rede dat het grootste deel van de Wvggz-meldingen weliswaar leidt tot (bemoei)zorg, maar niet tot verplichte zorg.

Zorgmachtiging en verkennend onderzoek

Gemeenten kunnen meldingen ontvangen over personen voor wie de noodzaak tot (mogelijk verplichte) geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht. De gemeente verzorgt dan een verkennend onderzoek om te bezielen of verplichte zorg aan de orde is. Als dat het geval is, dan doet de gemeente een aanvraag bij de Officier van Justitie.

Handreiking verkennend onderzoek

Deze handreiking gaat in op het verkennend onderzoek. Andere handreikingen behandelen andere onderdelen van de wet die voor gemeenten van belang zijn, zoals de Crisismaatregel (voorheen Inbewaringstelling of IBS). In de Bijlage is meer informatie te vinden over de achtergrond van de wet. Deze handreiking is een hulpmiddel bij het inrichten van het verkennend onderzoek. Het beschrijft het werkproces van het verkennend onderzoek vanuit het oogpunt van gemeenten.

Deze handreiking is gebaseerd op een serie expertmeetings met beleidsambtenaren, projectmanagers en GGD-artsen van de gemeenten Utrecht, Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Nieuwegein en Gouda, vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie, GGZ Nederland, NwP, het Ketenprogramma Wvggz van het ministerie van VWS en van de VNG.

Wie zijn de actoren bij het Verkennend Onderzoek? Wat is hun rol?

Een ieder kan

- Bij het college van B&W melding doen over een persoon uit die gemeente voor wie het noodzakelijk is te onderzoeken of hij/zij (verplichte) geestelijke gezondheidszorg nodig heeft.

Vertegenwoordigers van de betrokkenen of essentiële naasten in de zin van de wet kunnen¹

- Gebruik maken van hun recht op grond van art. 5:2 lid 5 om een aanvraag voor de voorbereiding van een zorgmachtiging door te laten zetten
- In beroep gaan tegen het niet tijdig indienen van een aanvraag bij de officier van justitie.

Het college van B&W moet

- De meldingen in ontvangst nemen en behandelen.
- Onderzoek doen.
- 'Essentiële naasten van betrokkene' die een melding hebben gedaan, informeren over de uitkomst. Melders die geen essentiële naasten/familie zijn mogen niet worden geïnformeerd ingevolge de privacywetgeving (AVG).
- Als daar aanleiding toe is een aanvraag indienen voor een verzoekschrift ZM (zorgmachtiging) bij de officier van justitie.

¹ De wet benoemt in artikel 5:2 de vertegenwoordiger, de echtgenoot, de geregistreerde partner, of degene met wie een samenlevingscontract is gesloten, de ouders of de voor continuïteit van zorg essentiële naasten. In deze handreiking spreken we kortheidshalve over *essentiële naasten/familie*, als we het over deze groep hebben.

De Officier van justitie

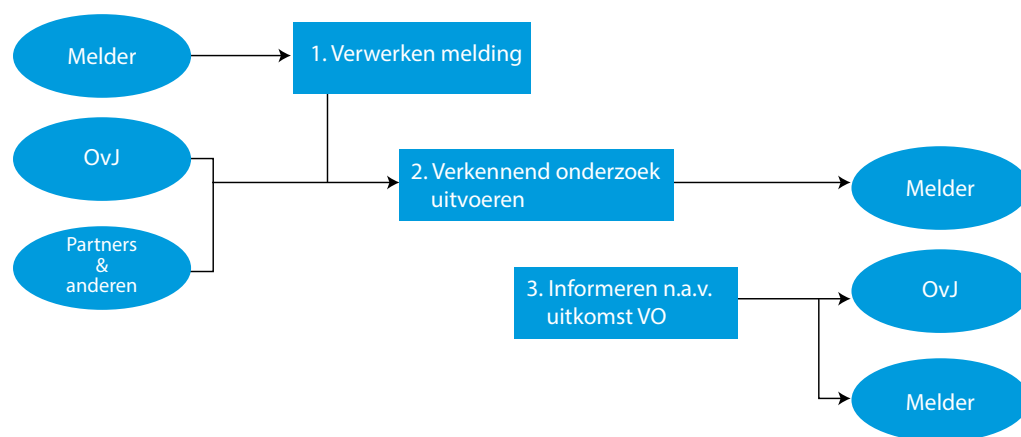
- Besluit om verzoekschrift zorgmachtiging voor te bereiden.
- Indien de OvJ van oordeel is dat aan de uitgangspunten voor verplichte zorg is voldaan, dient hij/zij een verzoekschrift in bij de rechter tot het verlenen van een zorgmachtiging.

De betrokkene

- Betrokkene² wordt gesproken in het kader van het verkennend onderzoek.

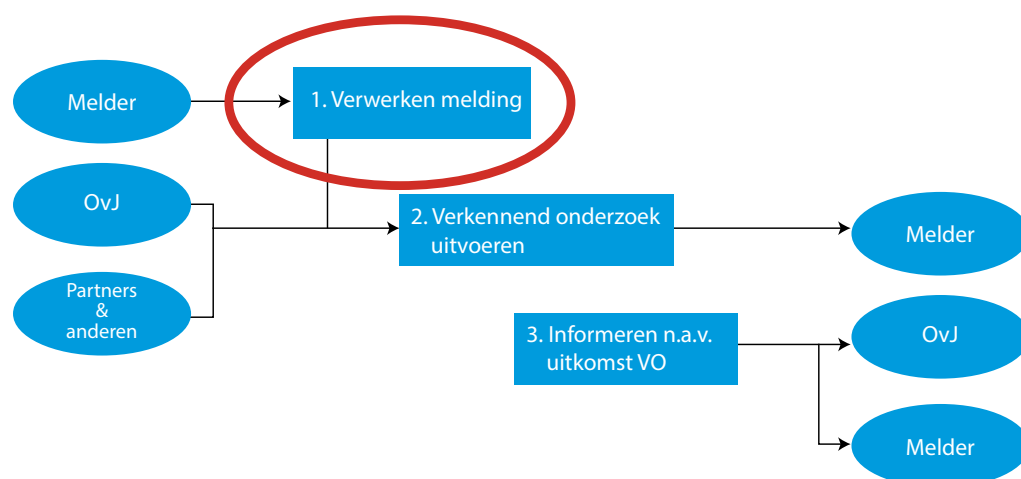
² Of de wettelijk vertegenwoordiger zoals benoemd in art. 1.3 Wvvgz

Hoofdpijnen werkproces VO

Verwerken melding

Het is de verantwoordelijkheid van het college van B&W om een melding te onderzoeken betreffende een persoon die mogelijk noodzakelijke GGZ nodig heeft. Een melding is vormvrij en kan op verschillende manieren bij de gemeente binnenkomen: telefonisch, in persoon, schriftelijk of digitaal. Een gemeente mag voorwaarden stellen aan de vorm of de inhoud van de melding. Dit moet voor burgers wel voldoende kenbaar zijn.

Gemeenten hebben het ontvangen van meldingen op dit moment op verschillende manieren georganiseerd (bijvoorbeeld via het meldpunt Zorg en overlast, het sociaal wijkteam, of via de GGD). De wet stelt geen eisen aan de plek waar een melding binnenkomt. Het is van belang dat de manier waarop meldingen binnenkomen, aansluit bij de lokale structuur en dat breed bekend is wat het loket is voor personen die mogelijk noodzakelijke GGZ nodig hebben. Zij kunnen de melder dan verwijzen naar de goede plek.

Feitelijke informatie melding

Het verdient aanbeveling dat professionals die een melding in ontvangst nemen werken met een standaard vragenlijst. De standaardvragenlijst omvat in elk geval de volgende onderdelen:

- Datum en tijdstip ontvangst melding.
- De gegevens van de melder, inclusief telefoonnummer.
- De vraag of de melder anoniem wil blijven³.
- Gegevens van betrokkene.
- Zoveel mogelijk feitelijke gegevens: welk gedrag is waargenomen? Wat is er precies (allemaal) gebeurd? Wat waren de omstandigheden? Hoe is het gebeurd? Wanneer was het?
- Waar maakt de melder zich zorgen over?
- Wat is de wens van de melder; wat beoogt hij met de melding?
- Weet de betrokkene van de melding?
- Is de melder betrokken bij de zorg en hoe (om in te schatten of de melder kan worden gerekend tot een 'essentiële naaste/familie')

Het kan voorkomen dat iemand een onterechte melding doet. In het algemeen kan een melder erop worden gewezen dat dit strafbaar is (Wetboek van Strafrecht 142:2).

Triage

Het is van belang dat degene die de melding in behandeling⁴ neemt zo spoedig mogelijk beoordeelt of een professional met ggz-opleiding of met ggz-expertise, bijvoorbeeld een sociaal psychiatrisch verpleegkundige, bij het onderzoek betrokken moet worden. Dit is noodzakelijk om te kunnen beoordelen of het een melding in het kader van de Wvvgz betreft. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de gemeente een psychiatrisch onderzoek doet. Gemeenten hebben de vrijheid en de ruimte om af te wegen of een traject richting verplichte zorg al dan niet noodzakelijk is. Dit is afhankelijk van een drie essentiële factoren:

1. Is het aannemelijk dat het gedrag van betrokkene ernstig nadeel kan veroorzaken?
2. Is het aannemelijk dat er sprake is van een psychische stoornis?
3. Is het aannemelijk dat verplichte zorg nodig is (en vrijwillige zorg dus niet afdoende is)?

Het gaat om een inschatting die wordt in eerste instantie onderbouwd met de informatie van de melder⁵. Als ernstig nadeel en/of een psychische stoornis niet aannemelijk zijn of de zorg kan in een vrijwillig kader, is een verkennend onderzoek in de zin van de Wvvgz niet aan de orde. Het kan dan wel noodzakelijk zijn andere vormen van (bemoei)zorg in te zetten. De ggz-professional/triagemedewerker haalt er in dit geval iemand bij die relevant is voor de casus, bijvoorbeeld een collega (handhaving, oggz, schulddienstverlening, Veilig Thuis) of een externe hulpverlener (corporatie, politie, GGD of sociaal wijkteam). Naar verwachting is het in de meeste gevallen beter dat betrokkene een vrijwillige relatie met een zorgverlener of een behandelaar ingaat. Een verplicht traject is alleen op z'n plaats als het echt niet anders kan.

Als het wel aannemelijk is dat zich ernstig nadeel kan voordoen en dat er een psychische stoornis speelt, is er sprake van een Wvvgz-melding. De gemeente heeft in totaal 14 dagen de tijd om een Verkennend Onderzoek in te stellen en af te ronden. Deze periode begint op het moment dat de melding is ontvangen.

Wat is ernstig nadeel?

In de Wvvgz betekent 'ernstig nadeel' hetzelfde als 'gevaar' onder de Bopz, namelijk (het aanzienlijke risico) op:

- levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, ernstig verstoorde ontwikkeling voor of van betrokkene of een ander;
- bedreiging van de veiligheid van betrokkene al dan niet doordat hij onder invloed van een ander raakt;
- de situatie dat betrokkene met hinderlijk gedrag agressie van anderen oproept;
- de situatie dat de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

3 De wet schrijft voor dat de melder desgewenst anoniem kan blijven, zie hiervoor Wvvgz Art. 5:2 lid 7.

4 We gaan er van uit dat degene die een melding ontvangt in eerste instantie een generalist is, die breed kijkt. Daar hoort bij dat iemand kan inschatten of GGz-problematiek aan de orde kan zijn. In dat geval leidt de generalist door naar een collega met GGz-expertise.

5 Verderop in het proces wordt vanzelfsprekend ook de betrokkene om informatie gevraagd.

Naar verwachting blijft de jurisprudentie van Wet Bopz op dit punt van toepassing. Van belang is het veroorzaken van overlast alleen geen afdoende criterium is voor ernstig nadeel.

Crisissituatie

Het kan voorkomen dat de melding binnenkomt in reactie op een situatie van acute nood. In dat geval heeft het logischerwijs prioriteit om eerst stappen te ondernemen om de crisis op te lossen. De ggz-professional/triagemedewerker handelt dan volgens het lokale crisisprotocol⁶.

Woonplaats

In beginsel is de gemeente waar de betrokkene woont – of overwegend verblijft – verantwoordelijk. Als de woon- of vaste verblijfplaats niet duidelijk is, is een check van de Basis Registratie Personen (BRP) vereist. Als blijkt dat betrokkene in een andere gemeente woont, zorgt de ggz-professional/triagemedewerker dat hij wordt doorgeleid naar zijn woonplaats. Als niet duidelijk is wat de vaste woon- of verblijfplaats is, bijvoorbeeld omdat iemand dakloos is, neemt de gemeente waar de melding binnenkomt de verantwoordelijkheid (tijdelijk) op zich. In de loop van het onderzoek kan blijken dat een traject van verplichte ggz elders kansrijker is, hiervoor kunnen gemeenten lokale afspraken maken.

Anonieme melding

In de Wvggz is de mogelijkheid opgenomen om anoniem een melding te doen. In dit geval worden de persoonsgegevens of andere gegevens die herleidbaar zijn tot de melder, niet in de aanvraag vermeld.

Processtap afdoen initiële melding

Na het opnemen en beoordelen van de melding zijn er drie mogelijkheden:

- De triagemedewerker/ggz-professional vindt dat een verkennend onderzoek moet worden ingesteld. Hij zet de procedure voor een verkennend onderzoek in gang.
- De triagemedewerker/ggz-professional vindt dat weliswaar zorg nodig is, maar geen verplichte ggz. Hij schakelt een collega of een externe zorgverlener in.
- De triagemedewerker oordeelt dat er geen (enkele) grond is voor vervolgstappen naar aanleiding van de melding.

De melder wordt hierover geïnformeerd voor zover de melder een vertegenwoordiger is zoals benoemd in de wet⁷. Andere melders kunnen niet worden geïnformeerd als gevolg van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

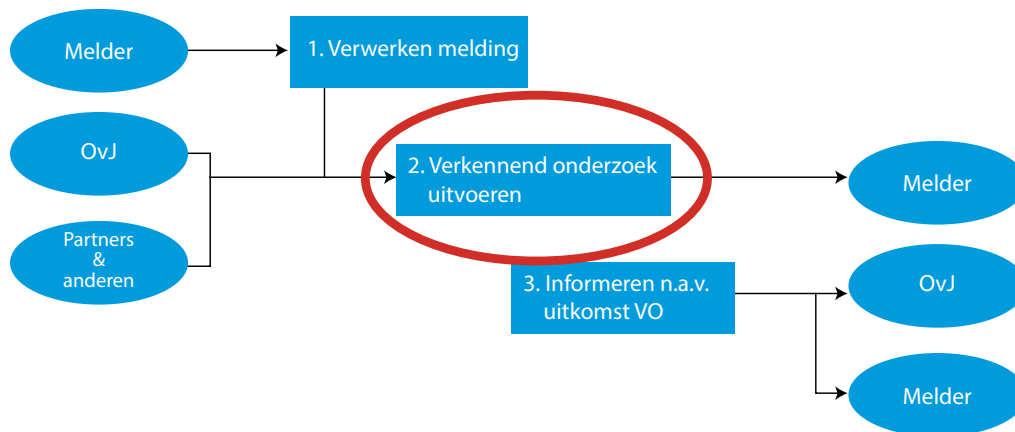
Het verdient ten slotte aanbeveling om een melder (die zich in de naaste sociale omgeving van de betrokkene bevindt) te wijzen op de mogelijkheid om eventueel contact te zoeken met cliënten- en familieorganisaties⁸. Bijvoorbeeld voor adviesvragen gerelateerd aan de omgang met de betrokkene of een vorm van lotgenotencontact.

⁶ We gaan er van uit dat de medewerkers bekend zijn met de stappen die genomen moeten worden in geval van een crisis.

⁷ Zie wederom art 5:2.5 voor een specificatie van de groepen die hieronder vallen.

⁸ Een goede ingang om tot de juiste cliënt- of familieorganisatie te komen is de stichting [MIND](#).

Uitvoeren verkennend onderzoek

14 dagen

Het doel van het verkennend onderzoek (VO) is vast te stellen of er een noodzaak is tot verplichte ggz. De gemeente heeft 14 dagen de tijd om een verkennend onderzoek uit te voeren. Die termijn begint te lopen op het moment dat de melding wordt ontvangen. De triagemedewerker bepaalt of de melding wordt doorgezet als melding in het kader van de Wvvgz.

Uitgangspunten

Het uitgangspunt is het VO klein en praktisch in te steken. Het is daarbij essentieel om in het onderzoek een duidelijk onderscheid te maken tussen feiten en meningen/visies, evenals bij het opnemen c.q. beoordelen van de initiële melding. Het onderzoek is in de eerste plaats gericht op het beschrijven van feitelijke gebeurtenissen en omstandigheden. Het is van belang dat de bron van de informatie wordt benoemd. Meninge en visies kunnen met bronvermelding eveneens een plek krijgen in het onderzoek. Het is belangrijk dat meningen als zodanig kenbaar zijn.

De kernvragen zijn:

- Is er vermoedelijk sprake van ernstig nadeel? (Te onderbouwen met feitelijke gedragingen en omstandigheden).
- Ligt aan het gedrag vermoedelijk een psychische stoornis ten grondslag? (Te onderbouwen door gekwalificeerde professional met ggz-expertise zoals een sociaal psychiatrisch verpleegkundige).
- Is er (mogelijk) een noodzaak tot verplichte zorg? (Te onderbouwen met informatie uit het gesprek met betrokkene. Is hij bereid tot vrijwillige zorg?).

Voor het uitvoeren van het VO zijn dezelfde regels van toepassing als die voor bemoeizorg⁹. De wet laat de mogelijkheid open aparte regels vast te leggen bij of krachtens AMvB, maar hier is voorlopig geen sprake van. De knelpunten van de uitvoering van het VO worden besproken in het regionaal periodiek kwartaaloverleg tussen de officier van justitie, de burgemeester en de geneesheerdirecteur.

Uniformiteit

Vanuit het idee van rechtszekerheid is een gestandaardiseerde wijze van onderzoeken, verslagleggen en wegen van belang. Het is ook van belang dat alle uitvoeringsorganisaties van het VO weten over welke informatie de officier van justitie wil beschikken. Er is een standaardformulier ontworpen voor het indienen van een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift.

⁹ Zie hiervoor de handreiking [Gegevensuitwisseling in de bemoeizorg](#). Er bestaat overigens discussie over de vraag of de Handreiking bemoeizorg in lijn is met de AVG.

Wie voert het VO uit?

Het VO moet worden uitgevoerd door een bevoegde, bekwame professional met ggz-expertise. De gemeente kan de bevoegdheid voor uitvoeren van een verkennend onderzoek mandateren aan een derde partij, bijvoorbeeld een gebiedsteam, zolang maar helder is wie verantwoordelijk is. In de memorie van toelichting op de Wvvgz wordt gesproken van lokaal maatwerk. Uitgangspunt hierbij is dat de uitvoerende partij voldoende expertise heeft en in opdracht werkt van de gemeente.

De uitvoering van het VO zou belegd kunnen worden bij een wijkteam, een gebiedsteam of bij de GGd. Lokaal kunnen ook andere opties aan de orde zijn¹⁰. Hierbij moet worden opgemerkt dat GGz-professionals zijn gehouden aan hun beroepsgeheim en vermenging van rollen op dat punt risico's met zich meebrengt.

Veiligheid

De vraag of de veiligheid van betrokkene en/of het gezin in het geding is ligt nadrukkelijk op tafel, waar nodig roept het team/de professional die het VO uitvoert de hulp in van het Veiligheidshuis of Veilig Thuis. Daarnaast moet er ketensamenwerking zijn met het brede sociaal domein: werk en inkomen, schulddienstverlening, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. Als de veiligheid van professionals in het geding is, kan contact met de wijkagent worden opgenomen.

Stap 1 VO – check op ernstig nadeel

De check op ernstig nadeel vraagt (mogelijk) een nader gesprek met de melder en in elk geval met de betrokkene. Het kan ook nodig zijn de wijkagent, het Veiligheidshuis en/of het wijkteam te bevragen als de veiligheid op het spel staat.

Het is mogelijk relevant in gesprek te gaan met de sociale omgeving van betrokkene. Vanuit de privacywetgeving is dat enkel toegestaan met schriftelijke toestemming van betrokkene.

Als uit deze stap is gebleken dat er geen sprake is van ernstig nadeel, kan het VO worden afgesloten. Het kan zijn dat zorg of ondersteuning in het vrijwillig kader in gang moet worden gezet. Waar essentiële naasten/familie¹¹ betrokken zijn bij de melding worden zij geïnformeerd over het afsluiten van het VO.

Stap 2 VO – check op psychische stoornis

Als gebleken is dat wel ernstig nadeel dreigt, volgt uitgebreider onderzoek, met inzet van ggz-expertise, gericht op de vraag of er sprake is van een psychische stoornis.

Als er geen sprake is van (een verdenking op) een psychische stoornis of het ernstig nadeel komt niet voort uit de stoornis, kan het VO worden afgesloten. Ook hier geldt dat vrijwillige zorg/ondersteuning wordt ingezet waar nodig. De melder wordt geïnformeerd voor zover essentiële naasten/familie.

Stap 3 VO – check op de noodzaak tot verplichte zorg

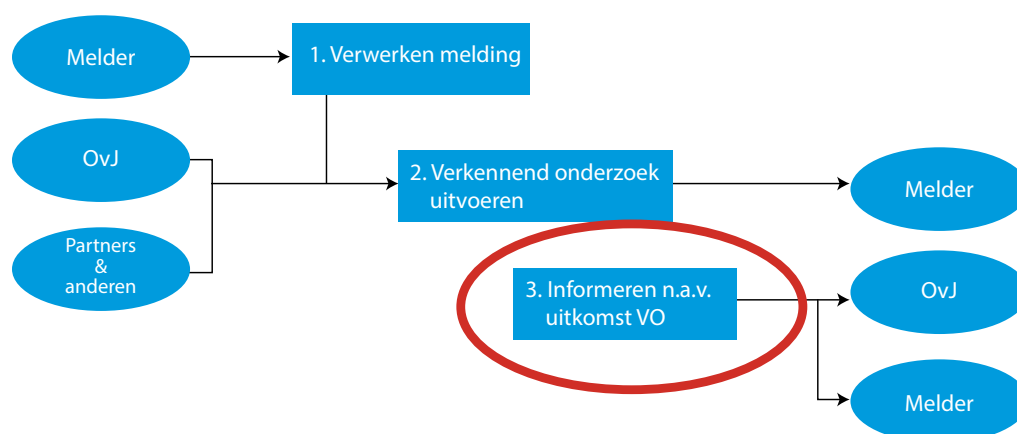
Uit het gesprek met betrokkene moet blijken of hij bereid is tot vrijwillige zorg. Dat de mogelijkheid tot vrijwillige zorg er niet is, moet worden onderbouwd door een professional met ggz-expertise. Ook in het verplichte kader blijft het uitgangspunt van eigen regie overeind. Wat kan betrokkene zelf? Wat kan zijn omgeving betekenen?

Als iemand open staat voor vrijwillige zorg wordt het VO afgesloten. Als de noodzaak tot verplichte zorg is vast komen te staan wordt het VO afgerond. Daarnaast kan ook een uitkomst zijn dat er geen zorg nodig is.

¹⁰ Zie de Memorie van Toelichting bij art 5:2 lid 2 van de Wvvgz die op dit punt aanwijzingen geeft.

¹¹ Zie wederom art 5:2.5 voor een specificatie van de groepen die hieronder vallen.

Informeren naar aanleiding van uitkomst verkennend onderzoek

Wijze van informeren officier van justitie

Als het college op grond van de uitkomst van het verkennend onderzoek vindt dat verplichte zorg noodzakelijk is, dient het bij de officier van justitie een 'Aanvraag voorbereiding verzoekschrift zorgmachtiging in. Hiervoor wordt een standaardformulier gebruikt.

Aanvragen zorgmachtiging

In de aanvraag voorbereiding verzoekschrift zorgmachtiging staan de volgende gegevens:

- Identificerende gegevens aanvrager (gemeente, naam, functie, werkadres, telefoonnummer).
- Identificerende gegevens betrokkene: naam, woonplaats, BSN-nummer¹².
- Gegevens melder, tenzij deze anoniem wenst te blijven.
- Resultaten verkennend onderzoek¹³ (kopie/afschrift), met daarin onderbouwd antwoord op de 3 kernvragen: (vermoeden van) ernstig nadeel, (vermoeden van) psychische stoornis noodzaak verplichte zorg (deze laatste met deelvragen over bereidheid voor en mogelijkheden van vrijwillige zorg).

Indien volgens B&W geen noodzaak aanwezig is voor verplichte zorg, maar melder¹⁴ wel een aanvraag zorgmachtiging wenst, dan is het van belang dit expliciet in het bericht aan te geven. Daarbij vermelden: datum van overweging gemeente om geen aanvraag te doen en datum contact met melder daarover waarin deze aangeeft het wel wenselijk te vinden.

Optioneel kunnen documenten over de zorghistorie, de betrokken hulpverleners en een lijst met contactpersonen en -gegevens worden meegezonden.

Wijze van informeren melder essentiële naasten/familie

Het college van B&W bericht de melder voor zover dit een vertegenwoordiger van betrokkene, de partner en de ouders en

12 Welke identificerende gegevens gebruikt kunnen worden in de Wvggz-keten is nog onderwerp van onderzoek.

13 NB: er lijkt een omissie te bestaan in de wet op dit punt. Een duidelijke wettelijke grondslag voor het zenden van een afschrift van het VO aan de OvJ is er alleen in die gevallen dat de familie en naasten gebruik maken van hun doorzettingsmacht op grond van art. 5:2 lid 5.

14 Het moet dan gaan om een melder in de zin van art. 5:2.5 van de wet.

voor continuïteit van zorg essentiële naaste/familie is¹⁵ over de uitkomsten van het verkennend onderzoek. Het betreft een summier terugkoppeling. In verband met de privacy kunnen de inhoudelijk resultaten van het verkennend onderzoek niet worden gedeeld. De melding ziet er (ongeveer) zo uit:

Melding die het VO betreft

Op grond van de resultaten van het verkennend onderzoek is er volgens B&W [wel/geen] noodzaak tot verplichte zorg aanwezig.

Daarom zal [wel een/geen] aanvraag bij de officier van justitie worden gedaan om een verzoekschrift voor een zorgmachtiging voor te bereiden.

[Alleen bij 'geen aanvraag'] Als u desondanks van mening bent dat de noodzaak voor verplichte zorg wel aanwezig is, dan kunt u dit aangeven. In dat geval zullen wij alsnog een aanvraag bij de OvJ doen.

De gemeente moet daarbij duidelijk maken hoe de melder dit kenbaar kan maken. In het geval dat het college vindt dat verplichte zorg niet noodzakelijk is, en de melder (alleen familie/essentiële naaste) blijft van mening dat er wel noodzaak is tot verplichte zorg, dan dient het college toch een aanvraag tot voorbereiding van een verzoekschrift tot een zorgmachtiging in bij de officier van justitie. Die aanvraag gaat vergezeld van het verslag van het verkennend onderzoek. De wens van de melder (familie/essentiële naaste) moet in het dossier worden geregistreerd en vermeld in de aanvraag aan de officier van justitie.

De tekst waarin de uitkomst van het onderzoek wordt teruggekoppeld is opzettelijk summier. In een bijlage kan een juridisch sluitende toelichting worden gegeven. Voor het doen van een schriftelijke melding of bevestiging per e-mail is het gebruik van beveiligde mail vereist ingevolge de privacywetgeving.

Wijze van informeren melder niet zijnde essentiële naasten/familie

Ingevolge de privacywetgeving is het niet toegestaan om melders die geen essentiële naasten/familie zijn te informeren over de resultaten van het verkennend onderzoek. Het is niet toegestaan om met hen medische informatie of andere persoonsgegevens van burgers te delen. Het is van belang om hierover duidelijk te zijn op het moment dat de melding wordt gedaan.

Wijze van informeren gemeente door officier van justitie

De officier van justitie bericht het college van B&W over het al dan niet voorbereiden van een aanvraag tot zorgmachtiging.

Als de aanvraag van de gemeente niet duidelijk of onvoldoende onderbouwd is zal de OvJ het proces van voorbereiding niet starten en zal het verzoek van de gemeente worden afgewezen. In dit geval kan er nadere informatie van de kant van de gemeente verschaft worden al dan niet in overleg met het OM.

Als de OvJ besluit tot voorbereiding van een zorgmachtiging kan tijdens deze voorbereiding voor de OvJ duidelijk worden dat verplichte zorg niet aan de orde is, en dat er dus geen verzoekschrift wordt ingediend bij de rechter. In dat geval krijgt het college een schriftelijke mededeling.

De gemeente informeert de melder voor zover het de vertegenwoordiger, de echtgenoot, de geregistreerde partner, of degene met wie een samenlevingscontract is gesloten, de ouders of de continuïteit van zorg essentiële naasten betreft. Als de OvJ van oordeel is dat niet is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg en het College het hiermee eens is, neemt het College dit op in zijn schriftelijke mededeling. De voorbereiding van het verzoekschrift zorgmachtiging wordt in dat geval gesloten.

Wijze van informeren melder (familie/essentiële naaste) over besluit officier van justitie

Het college van B&W informeert de melder (voor zover familie/essentiële naaste) over het besluit van de officier van justitie.

¹⁵ Zie wederom art 5:2.5 voor een specificatie van de groepen die hieronder vallen.

Besluit B&W over aanvraag zorgmachtiging

Naar aanleiding van uw melding heb ik zoals bekend een verkennend onderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit verkennend onderzoek zijn aanleiding geweest om de OvJ te vragen te starten met het voorbereiden van een aanvraag ZM.

Recentelijk hebben wij van de OvJ vernomen dat deze:

- een verzoekschrift voor een ZM ingediend heeft. De rechter zal een besluit hierover nemen. U ontvangt daarover geen verder bericht in verband met de privacy van betrokkene.
- voorbereiding beëindigd is en dat de OvJ geen verzoekschrift voor een ZM zal indienen. Dit omdat niet voldaan is aan de wettelijke criteria voor verplichte zorg.

[Alleen bij beëindigen – motivering voor melder in de zin van art. 5:2 lid 5 Wvvgz] Over te nemen uit informatieproduct van Openbaar Ministerie. Melder wijzen op de mogelijkheid om desgewenst binnen 14 dagen de OvJ schriftelijk en gemotiveerd te verzoeken alsnog een verzoekschrift bij de rechtbank in te dienen (5:18.2)

Bijlage: Achtergrond van de Wvggz

Wat verandert er voor gemeenten?

Gemeenten staan voor de opgave om een deel van de Wvggz uit te voeren. Hierbij spelen onder andere de volgende ketenpartners een belangrijke rol: de officier van justitie, zorgaanbieders en daarnaast de rechtspraak, de politie, PVP en de advocatuur.

In grote lijnen veranderen er vier dingen:

1. De positie van de burgemeester. De IBS wordt straks een 'crisismaatregel' die op enkele punten is veranderd. De crisismaatregel is breder dan de IBS, omdat alle vormen van verplichte zorg via een crisismaatregel kunnen worden opgelegd, niet alleen opname¹⁶.
2. Gemeenten moeten een verkennend onderzoek gaan doen naar aanleiding van meldingen van familie of een andere persoon uit de omgeving van de betrokkene. Heeft deze man of vrouw (verplichte) ggz nodig?
3. Gemeenten en ketenpartners moeten veilig en met zo weinig mogelijk moeite informatie uitwisselen. Het landelijk ketenbureau faciliteert bij de ontwikkeling van informatieproducten die gemeenten kunnen gebruiken. Voor de crisismaatregel wordt het huidig BOPZ-online uitgebreid en voor de zorgmachtiging zal in ieder geval veilige mail noodzakelijk zijn.
4. Het openbaar ministerie, de gemeente en de geneesheer-directeuren van zorgaanbieders – eventueel aangevuld met ander partijen – houden elke drie maanden een regio-overleg om de voortgang en de uitvoering van de Wvggz te monitoren en waar nodig bij te stellen. Verder krijgen zorgaanbieders de verplichting te overleggen met gemeenten als voorwaarden om te participeren in de samenleving ontbreken, bijvoorbeeld op het terrein van wonen of werk en inkomen.

Algemene uitgangspunten Wvggz

De Wvggz ziet alleen op mensen met psychiatrische aandoeningen. Voor mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoeningen is er de Wet Zorg en Dwang. Het uitgangspunt van allebei de wetten is dat dwang tot zorg of opname uiterste zorgvuldigheid vraagt. De Wvggz gaat bij samenloop vaak vóór de Wet zorg en dwang. Deze handreiking beperkt zich tot de Wvggz.

Zorgmachtiging

Verplichte zorg is in principe alleen mogelijk na een oordeel van de rechter. Uitzondering hierop is de crisismaatregel voor acute noodsituaties. De officier van justitie start het traject voor een zorgmachtiging nadat die is aangevraagd door een van de partijen die in artikel 5:3 van de wet zijn benoemd:

- De officier van justitie zelf die ambtshalve een traject start
- Het college van B&W (al dan niet na een verkennend onderzoek)
- Een Geneesheer-Directeur
- Een professionele zorgverlener
- Een zorgaanbieder als bedoeld in de Wet forensische zorg (Wfz)
- Een ambtenaar van politie

Melding verplichte zorg

Iedereen kan bij het college van B&W een melding doen als hij denkt dat een persoon verplicht ggz zorg nodig heeft. De gemeente doet dan verkennend onderzoek, wat kan leiden tot een aanvraag bij de officier van justitie voor verplichte zorg. Een aantal 'naasten' van betrokkene¹⁷ hebben een speciale positie: de gemeente moet altijd een aanvraag doen voor verplichte zorg bij de officier van justitie als zij dat willen. Een melding kan ook anoniem worden gedaan.

¹⁶ De terminologie in deze handreiking is afkomstig uit de Wvggz. In de Wet Zorg & Dwang worden andere termen gehanteerd, en bestaat de IBS nog steeds.

¹⁷ De wet benoemt in artikel 5:2 de vertegenwoordiger, de echtgenoot, de geregistreerde partner, of degene met wie een samenlevingscontract is gesloten, de ouders of de voor continuïteit van zorg essentiële naasten.

Een aantal wettelijke taken

Net als onder de oude wetgeving heeft de gemeente de wettelijke taak tot preventie, vroegsignalering en toeleiding naar zorg. Dit geldt ook voor het bevorderen van maatschappelijke participatie (inkomen, huisvesting, werk).

De GGZ stelt in overleg met betrokkene een zorgplan op. Als daarbij blijkt dat er essentiële voorwaarden voor maatschappelijke participatie ontbreken, neemt de GGZ dit op met de gemeente. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet heeft de gemeente de wettelijke taak om te zorgen dat inwoners kunnen meedoen aan de samenleving.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93
info@vng.nl

maart 2019

vng.nl